

ГАЗЕТА ВЫХОДЗІЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ – ЦАНА 30 Р. ФЭН.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE”DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
“THE FATHERLAND.”

№ 35 (519)

Нядзеля, 11 верасеня 1960

ГОД ВЫДАННЯ 14

Камуністичная інвазія на Нью Єрк

Сёлетня сёсія Генэральна Асамблей АЗН будзе бязсумлена цікавай. Цяжка прадбачыць, якія яна дасць вынікі атмасфера, ў якой яна будзе адбывацца не настроювае алтымістична. Нічога не паказавае на тое, што Хрушчоў едзе ў Нью Ёрк з намерам перапрасіць амерыканскі ўрад і прэзыдэнта Айзенгаўза пасля зрыву парыскай нарады. Кутчай можна спадзявацца адваротна, што ён выкарystае широкі форум гэтай арганізацыі дзеля новых атакаў на Задзіночаныя Штаты.

Пакуль што найцікавейшым элемэнтам гэтай сёсіі можна ўважаць інвазію на Нью Ёрк камуністычных верхаводаў, якія пад кіраўніцтвам Хрушчова адчыркыяць вялікі прапагандовы канцэрт. Аркестра сыйграная і няма сумлеваў, што камуністычны канцэрт будзе стройны і гарманійны. Нас трывожыць — з чым выступіць Захад падчас канкурэнты з усходнімі гастралерамі? Ці хор будзе съпеты і гарманійны? Прычына да алтымізму, нажаль, не зашмат.

Няма ніякіх сумлеваў, што Хрушчоў сваім русалістымі песнямі ні будзе чараваць вялікія заходнія дзяржавы. Канцэрт разьлічаны на шырэйшую аўдыторыю: малыя і маладыя краіны Азіі, Афрыкі й Ласінскай Амэрыкі. І тут ён можа знайсці ўздзячных слухачоў, чы ды мець поспех.

Пакуль што мы ні ведаем, якія партытуры вяжэ Мікіта Хрушчоў і якія будзе праграма ягона гастролі. Аднак, можна быць пэўным, што ён ні будзе шчыра шукаць зъменшанія міжнароднага напруження і кампрамісу, бо гэта ўсё яму зусім непатребнае. Некаторыя прафесіяльныя алтымісты на Захадзе, згодна з сваімі набожынімі жаданіні, шукаюць прычыны хрушчоўскіх гастролей у нейкіх «трэшчынах» у камуністичных блёку, а перадусім у разы-

ходжаніях паміж Москвой і Пэкінам. Афрыцы й Ласінскай Амэрыцы. Ён будзе прапанаваць і славутае сусідаваньне і разбраенінне, але на сваіх умовах. Усе гэта ведамыя замалыдаваныя прыхваткі на ўздоўні раёнінага агітатора, які, нажаль, будзе гаварыць з суветнай трывбуны. Рэч зразумелая яму будзе падпівацца съпеты і немалы хор ягоных падгалоскоў, а сирод і Кірыла Мазураў, першы сакратар ЦК КПВ

— Ужо навет не мар'яністка, а проста маскоўскі ўрадоўец. Ён ад імя беларускага народа будзе дамагацца «свабоды» для Кубінцаў і Кангалесцаў, якія ў вадзвозненыі ад Беларусі, зъяўлююцца свабодными.

Усе гэта ведамыя і абыгрынія нумеры з хрушчоўскага рэпертуару. Цікавай, што на гэта адкажуць хрушчоўскія партызры — прадстаўнікі заходніх дзяржаваў. Ці яны здабудуцца на мужчынсьці і становішчы ды скажуць: «Пане Хрушчоў, давайце ўрэшце без

тады прыступіць! Пара прыступіць да справы паважна, рабоча і шчыра». Ці сюды, ці туды, але ножкі на стол, пане Хрушчоў!»

Толькі ў такім выпадку гастролі Хрушчова могуць не ўкаранавацца на трумфам...

«Калі зьбірнуцца з громам хмары,
Тады наноў расставім кропкі»

Язэп Пушча.

Увесені 1956 году ўесь вольны съвет ускаланулі тыя славутыя «13 дзён», што ўстрэсы Крамль», які называў сваю кнігу па пайстні Вугоршчыны Тыбор Мэрэй. Пачатак яму паклаў 24 кастрычніка шматтысячны мітынг моладзі ля помніка героя рэвалюцыі 1848-49 гг. генералу Бэмю ў Будапешце і яно, якіх бухнушысь съпярша ў гэтым прыложым горадзе — пэрлы Дунаю — потым ахапіла ёсць, калісці Богам бағаславленную, а цяпер Масквой падбіту краіну, зъяднаўшы ў аднамыснай барацьбе ўсе пласты народу ад кардынала да падпаска. Сталявары Руру ў Нямеччыне і Пітбургу ў Задзіночных Штатах вітали сталявара Чэпля і Мішкольца, што спальвалі свае партбліты калі імі-ж паваленых помніку Сталіну, сяляне з пампасаў Аргентыны і прэрыяў Аклагомы спагадалі сялянам пуштау ў міжречча Дунаю й Тысы, што зънішчалі наўкінутыя імі каласы разам з іхнімі раўнінамі, студэнты Лёндану і Рью-д'Жанэйро, Парыжу і Мэльбурну скілялі ў знак пашаныі голавы перад студэнтамі Будапешту і Дэўру, што паміралі на барыкадах, падрываючі танкі акулантаў, а калі забракла збройдык мылам шмаравалі вулічны асфальт, абы толькі яны не прайшли.

«Уставай, Мадзяр, айчына кліча,

Наставай вялікі, слáўны час»,
— лунала над гарадамі ў ўёскамі Вугоршчыны песня-гімн, аўтар якое — амніяльны пэзэт-змагар Сандор Пэтэфі — загінуў ад тae-ж расейскае кулі ў 1849 годзе.

25 кастрычніка жаўнеры савецкае танкавае брыгады расстралілі на Ланцужным маству, што злучае Буду з Пештам дэмастрацыю работнікаў, якія на кірувалася да ўраду з сваімі сціплымі пажаданнямі. І назаўтра, на змену забітым бальшавіцкай Расей 600 работнікам, праз гэты саёмы пачыраванелі ад крэвы працоўных мост прайшли 10 тысяч іх, але чипер пад лёзунгам — Проч расейцай! І з словамі Людвіга Кошута — Ніколі Мадзяр не станеца рабом!

І савецкія танкі часова пакінулі Будапешт, каб 4 лістапада зьявіцца зноў, як «Россія», характарызуе яго наступна:

«Я пабачыў Беларуса моцнага складу, якоць і хударывага... Але галоўнае ў нас не заўбажае і съеду прыгнечанаць, заўбасці. Манеры паводзіцца ѹ гаварыць, запраўды рознілася ад вялікарускай сваёй маруднасцю, стрыманасцю, аднак тут адчувалася хутчэй усяго паважнасць, як сказаў бы задуменасць, не пазбуйлася на вугорскасае пайстнічнае адна маленькая ўёска на Беларусі. Тым балей у самым таталітарным СССР на шмат хто дазнаўся аб гэтым, а, магчыма, навет і ў БССР толькі адзінкі чулі ад

Ёсць на Беларусі ў пайднічым Палесці, або Заречні, ці, паводле сучаснага адміністрацыйнага падзелу — у Столінскім раёне Берасцейскай вобласці БССР Плотніцкі сельсавет. Ягоны цэнтр, які раней зъяўляўся цэнтрам воласці лед менш дастатнія і ўрэшце-рештой

— вялікая ѹ вядомая ўёска Плотніца ўсходня «вызваліцеля» 1939 г. — бальшавіцкая на шляху з Пінску ў Столін шавікі, якія амаль не адрозніваліся ад пінскіх ў 14 кіляметрах ад чыгуначнай станцыі Відзібор. Калісці яна належала сілінным Скірмунтам, а таму здадні ў ёй мелася прыгожая Пакроўская царква з пінскім аброзом Божае Маці і добрая школа. Але, калі, напрыклад, Зауцьеўскі сельсавет Дзісненскага раёну ў Наддзвініні налічвае 97 ўёскі, дык у значна большым ад яго па тэрторыі Плотніцкім сельсавете іх усяго толькі 5 і гэта зразумела для кінажна, што ведае Заречча.

Запраўды амніяя частка Беларусі не захавалася ў гэтым бадай першытым стаНЕ, як дона колішняга Герадотовага мора — Заречча. Яно ўсё парэзаная густой сектай рэкаў і речак, што здаеца нікуды на пльвуць. Паміж імі здаеца нікуды на пльвуць. Паміж імі палесцікі дарогі — гаці ѹ проста кладкі. Яны злучаюцца паміж сабой начынствы ўёскі, што прыгнуліся на пасобных выспах, але імі амаль не карыстаюцца, ужываючы для перасоўвання найчасціцей іх колы, а човен. Глеба на гэтых выспах не таіла ўрадлівая, як у суседніх частціх Палесці — Загарадзіўдзі. Затое Беларусі Заречча мелі, хай сабе ѹ на мурожныя лугі Панімонія, але ці на больш трапяністыя поймы. Яны, гадавалі ладне жывёлы ѹ добра ўтнівали глебу. Таму тутэйшыя на толькі не галадавалі, як часам трапляліся ў гэты-же Дзісненскіх чыніне, але жылі налага, маючы ўдо-сталь, калі на хлеба, дык мяса. Акрамя жывёлагадоўлі і рольніцтва, яны займаюцца пальваньнем і рыбацтвам, а ў да-датак падзараўлялі, як добрыя пльятнікі скуль, між іншым, паходзіць і самы на-зоў Плотніці.

Не падлягае сумлеву, каб у Заречча перасяліцца сялянін з расейскага, выгодна ўва ўсіх адносінах для рольніцтва Паваложжа, дык яны не ўтрабаваюць якіх-либо адсюль, або загінулі тут. А што датычыць тубильца, які прызыўчайцца да змаганняў з перашкодамі, дык Ра-сеец Грузінскі на 15-і бачыны 9-га гэтакага даволі тэндэнцыйнага выданьня, як «Россія», характарызуе яго наступна:

«Я пабачыў Беларуса моцнага складу, якоць і хударывага... Але галоўнае ў нас не заўбажае і съеду прыгнечанаць, заўбасці. Манеры паводзіцца ѹ гаварыць, запраўды рознілася ад вялікарускай сваёй маруднасцю, стрыманасцю, аднак тут адчувалася хутчэй усяго паважнасць, як сказаў бы задуменасць, не пазбуйлася на вугорскасае пайстнічнае адна маленькая ўёска на Беларусі. Тым балей у самым таталітарным СССР на шмат хто дазнаўся об гэтым, а, магчыма, навет і ў БССР толькі адзінкі чулі ад

Ёсць на Беларусі ў пайднічым Палесці, або Заречні, ці, паводле сучаснага адміністрацыйнага падзелу — у Столінскім раёне Берасцейскай вобласці БССР Плотніцкі сельсавет. Ягоны цэнтр, які раней зъяўляўся цэнтрам воласці лед менш дастатнія і ўрэште-рештой

чи. Нейкая скандынаўская кірха транслявала малітвы. Тут-же, неўпад, украінскае контраальто, прымытае борным растворам, рассказала пра ўдачы з жывата, з пустых упальных грудзей, гучэла І ўздрыгівала чорнае магнітнае неба, дзе-нане дзе пранізанае трасірующим пляском марзянкі.

Юры быў антэнай. А хацелася быць апаратам. Праменяваца магутныя хвалі хоць якой даўжэні. «Увага! Увага! Карлінскі ля мікрофону. Слухайце толькі мяне, мяне аднаго!»

Станцыя наперабой галасіл, кожная аб сваіх інтарэсах. Яны абступілі яго, як гандляркі на рынку. Юры круціўся, цярэбічы ручку прыёмніка, ледзь пасыпаваючы настройка то на адну, то на другую.

Ягоныя вусны напівали писальмы, штыблеты пад столом выступівалі бразыльскасае самбо. А што ён мог запрапанаваць съвету ад свайго імя? Якое яшчэ папуры з Фройда ѹ гавайскай гітары? Хто я ѹ дзе я, архінальні, адзінкі, калі ўсім адразу прыйшло тэрмін гаварыць?

Урэшце Юры нашчуപаў хвалю «Свабоднай Эўропы». Дыктар канфідэнціяльнім тонам (відаць, сам пабойваўся) абяцаў штосьці пікантнае — у чэсьць кастрычніцкай гадавіны аддумыслова. Словы даў былому падпалкоўніку авіяцыі, пасівеўшаву ад шматлікіх крэў-даўшай да цяжкай савецкай службe. Аднак толькі загробны голас былога падпалкоўніка вымавіў — «Дарагія браты ѹ сёс...» — як пачулася гнеўнае заглушальнае грукатаныне. Эта ўступілі ў бой нашы заглушальнікі.

Ад стрэльбагавага ѹ кулямётнага тэрску нылі барабанных перапонкі. Па «Свабоднай Эўропе», па амерыканскіх джазах і французскай

Бальшавізм лютуе ѹ Зареччы

БАЦЬКАЎШЧЫНА

Міжнародны кангрэс гісторыкаў

(Працяг з 1-ай бач.)

най або навет між дзіўюма Нямеччынамі, эпохі, з аднаго боку, і барбарызму ХХ Саюзе. Пайменна ён прывёў прыклад, калі ў часы небясьпекі Сталін звязнуўся не да прыкладу пралетарыту й «працоўных масаў», што змагаліся на барыкадах за «сацыялістычную» рэвалюцию за збудаваньне фундаманту новае эканамічнае фармацыі без нацыя і нацыяналізму, але да прыкладу царскіх генэралаў, да прыкладу вайны за Расею Пятра I. А што мы наглядаем сяньня?

Усебакове разыўці ёсць расейская ша-

стагодзьдзя, які наглядаеца ў Савецкім Саюзе ці ўсім так званым «камуністичным» лягеры. У эканамічна-матэр'ялістычным разыўці ХХ стагодзьдзя ўсётакі стаіць вышыі за V-I стагодзьдзя да нашае эры, а значыцца, звязанае прадуктам гэтага разыўці, цывілізацыя, культура, гуманізм ХХ стагодзьдзя павінны таксама стаяць вышыі цывілізацыі, культуры й гуманізму гэцкіх эпохі. Гэта праудзіва, калі ходзіць пра культуру й гуманізм вольнага сасвету, дзе апошні трактуюцца, як наступавае разыўці чалавечага духу, а не адлюстраванне матэр'ялістычнага разыўці, і шануюцца, як прадукт разыўці чалавека. Таксама падобнае спрошчанье ня можа выясняць жывучасьць нацыянальных асаблівасцяў, нацыянальнае сям'і, нарэшце гэтага звязаніча, якім звязанае нацыянализм.

У гэтую эпоху сацыялістычнай і камуністичнай эканамічнай фармацыі мы ня толькі наглядаем разыўці нацыянализму ў Афрыцы і Азіі, але яго жывучасьць і навет разыўці ў самым «камуністичным» блéку. Праудзіва зазначыў амэрыканскі гісторык Конн на рэлігіі прасавецкіх гісторыкаў, што ня выпадае так ігнараваць і бэсьціц праблему калектыўнае пыслалёй, асабліва звязаніча нацыянализму, які стыня жыве ня толькі ў краінах так званай «народнай дэмакратыі», але й у Савецкім

Працяг з наступными нумарами

Ліст у рэдакцыю

Вельмі Паважаны Рэдактар,

Прашу не адмовіцца зъмісьціць у «Бацькаўшчыне» некалькі віясінення, абліжаных толькі да беларускай калёні ў Кліўлендзе.

У нумары 27 (511) «Б-ны» з 10 ліпеня сёлета бўй надрукаваны артыкул сп. Ст. Грынкевіча «Праявы маскоўскага сэрвізму». Артыкул спознены, шкодны для прыходу ѹ абразыўліві для сябру Кліўлендской беларускай калёні.

Праўда, што сп. М. Белямук прыехаў у Кліўленд першы із нашых людзей. За прароблену працу сп. Белямук грамадзства павінна быць толькі ўдзельніком, як і кожнаму іншаму. Але ніколі адзін чалавек ня можа закладаць калёнію або прыходаў, а толькі група людзей. Якраз сюды прыбыла даволі ладная колькасць нацыянальна сведамай моладзі, а таксама і старэйшына грамадзства, якія разам, улучна з сп. Белямуком, і сталіся піянірамі беларускага жыцця ў Кліўлендзе. Аднак, дзеля асабістых хванабўрыў, М. Белямук ужо да 1956 г. і перад тым, як наступіць у Калюмбус на студыі, выступіў з усіх беларускіх арганізацый, а таксама пакінуў і царкву, а не як цвердзіц сп. Ст. Грынкевіч. Гэта ведама ўсім сабром туцьшай калёні, а таксама і аўтару артыкулу, сп. Ст. Грынкевічу. І ад таго часу сп. М. Белямук і перастаў належыць і працаўваць у калёні. Аднак выглядае, што із аўтарам артыкулу ён займаўся абсэрваторыя грамадзкага жыцця, асабліва прыходаў у Кліўлендзе. Бачна, яны абыды пастанавілі на сваі «канфэрэнцыі», што гэтага дастатково, каб рапорт зрабіць сп. М. Белямукам «крышталізаторам» і «правадніком» Беларускай калёні. «Мёртывы душы» — герой, за кошт прыхажанаў, у дасягненіі беларусыцай Царквы! Можа сп. Белямук і сп. Грынкевіч кудысці пісалі ў сэздзілі — гэта на прыхажанаў упльбу на мела. Як-же сп. Белямук мог мець упльбу ў тутэйшай калёні, калі ён знаходзіцца на вонкіх яе? Гэта, аднак, не перашкадзіла Ст. Грынкевічу напісаць, што «адзіны М. Белямук пры дапамозе сп. Каҳаноўскага «вытрапаваў прыход». У запраўднасці — гэта прыхажанаў, падмаўсаныя рэфэратаў сп. Каҳаноўскага, пастанавілі ѹ карысць Эўфрасінніўскага крикы. Праўда, у гэты час сп. Белямук можна было зайдзіць на будове пры заканчэнні царквы, але ўжо пасцялі разыўзаныя справы крикы. Праудзіва аднойчы сказаў адзін із прыхажанаў, што «ў нас цяпер на гатоўве будзе многа такіх герояў».

Зусім ніпраўда, а ў горышым выпадку абрэза для прыхажанаў, калі сп. Ст. Грынкевіч піша, што сядрэ прыхажанаў ёсць калішнія сцягатальнікі, а таксама старты ўзімікі. Трэба было адразу спадзівацца, што з узынкеніем пытаньня адносна крикы, узынкене ў некаторых і насыцярожанасць. Напэўна падобная насыцярожанасць узвінкала-б ў Беларусаў-кatalikoў, калі-б паўсталі справа Эўфрасінніўскага й Каталіцкага крикы. І хоць, праўда, для нас Беларусаў-маскоўскім рэзіні паміж крикімі і Каталіцкага-рымскім, з аднаго боку, і Эўфрасінніўскім, з другога, але ня выпадае, ня ўлічваючы гісторычных аbstавінаў нашага народу,

заклікае ўсіх суродзічаў пашыраць гэтыя маркі способам наклейвання іх на лістох і пачках. За здабыць пры гэтым гропы беларускай моладзі ў Амэрыцы плянне выдаць да сараковыя угодкі Падстаницы Слуцкі Альманах.

Падтрымвай змагарныя традыцыі беларускага народа!

Складзі ахвяру на выдаванне Слуцкага Альманаху!

У ўсіх справах заварчайся на адрые:

Byelorussian Youth Ass'n of America
401 Atlantic Ave.
Brooklyn 17, N. Y., USA.

заклікае ўсіх суродзічаў пашыраць гэтыя маркі способам наклейвання іх на лістох і пачках. За здабыць пры гэтым гропы беларускай моладзі ў Амэрыцы плянне выдаць да сараковыя угодкі Падстаницы Слуцкі Альманах.

Падтрымвай змагарныя традыцыі беларускага народа!

Складзі ахвяру на выдаванне Слуцкага Альманаху!

У ўсіх справах заварчайся на адрые:

Byelorussian Youth Ass'n of America
401 Atlantic Ave.
Brooklyn 17, N. Y., USA.

BERIA'S GARDENS. A Slave Laborer's Experiences in the Soviet Utopia (БЭРЫЯВЫ САДЫ). Дзізнаныя няявольніка ў савецкай утопії by Unto PARVILAHTI (E. P. Dutton & Co), New York, 1960, 286 pp.

Унто Парвіляхты — Фін, які дзесяць год (1945-54) адседзёў у савецкіх турмах і канцлагерах. Кніга «Бэрыйы сады» — эстаўленае апісанне прыгодаў шляху, на якім аўтар прыкладаў вайны за Расею Пятра I. А што мы наглядаем сяньня?

Усебакове разыўці ёсць расейская ша- візіму ў вялікадзяляжайштва. Значыцца, гэты прадукт эпохі і камунізму вольнага сасвету, дзе апошні трактуюцца, як наступавае разыўці чалавечага духу, а не адлюстраванне матэр'ялістычнага разыўці, і шануюцца, як прадукт разыўці чалавека. Таксама падобнае спрошчанье ня можа выясняць жывучасьць нацыянальных асаблівасцяў, нацыянальнае сям'і, нарэшце гэтага звязаніча, якім звязанае нацыянализм.

З другога боку, звязаныя прадуктам эпохі, надбудовай над эканамічнай фармацыі мы ня толькі наглядаем разыўці нацыянализму ў Афрыцы і Азіі, але яго жывучасьць і навет разыўці ў самым «камуністичным» блéку. Праудзіва зазначыў амэрыканскі гісторык Конн на рэлігіі прасавецкіх гісторыкаў, што ня выпадае так ігнараваць і бэсьціц праблему калектыўнае пыслалёй, асабліва звязаніча нацыянализму, які стыня жыве ня толькі ў краінах так званай «народнай дэмакратыі», але й у Савецкім

Працяг з наступными нумарами

П. У.

Працяг з наступными нумарами

П. У.